

Racespecifik Avls Strategi (RAS)

Stabyhoun

Dansk Stabyhoun Klub

Dansk Stabyhoun Klub 2019

Indholdsfortegnelse

Figur- og tabel oversigt	3
1. Forord.....	4
2. Den nuværende avlssituation	4
3. Racebeskrivelse.....	4
3.1 Stabyens historie	5
3.2 Stabyens historie i Danmark.....	5
3.3 Stabyen internationalt.....	6
3.4 Database for stabyen (ZooEasy)	7
4. Avlsstatus	7
4.1 De første år i Danmark.....	7
4.2 Avlen i årene 1995–2018.....	7
5. Brugsegenskaber/mentalitet	10
5.1 Historie.....	10
5.2 Aktuel status	10
5.3 Mentalbeskrivelser	11
5.4 Avlsmål.....	13
6. Eksteriør	13
7. Sundhed	24
7.1 Kort beskrivelse af de enkelte sygdomme.....	24
7.1.1 HD	25
7.1.2 AD	26
7.1.3 CDF	26
7.1.4 Epilepsi	27
7.1.5 SRMA	28
7.1.6. PDA.....	29
7.1.7 Radius Curvus	29
7.1.8 Von Willebrand's sygdom	29
7.2 Avlsstrategi for arvelige sygdomme	30
8. Sammenfatning af etiske anbefalinger og krav til avlsdyr.....	31
9. Anbefaling til avlsstrategi 2020-2025	31
10. Kildefortegnelse	32

OBS!

Hele afsnit 7 vedrørende sygdomme, er kun en beskrivelse af de forskellige sygdomme. Hvis du har mistanke om, at din hund fejler noget så opsøg ALTID en dyrlæge.

Figur- og tabel oversigt

Figur 1: Antal stambogsførte hunde i DASK 1995-2018.

Figur 2: Antal importerede hvalpe i perioden 1995-2018.

Figur 3: Tendensen for indavlsstigning/fald 1995-2018.

Figur 4: Indavlsberegning på 3 og ubegrænset antal generationer.

Figur 5: Antal fødte hvalpe pr. kuld 1995-2018.

Figur 6: Antal mentalbeskrivelser 2009-2018

Figur 7: Ønskeprofil og racens gennemsnit 1995-2018

Figur 8: Resultat af HD 1995-2018

Figur 9: Resultat af HD fotografering 1995-2018

Tabel 1: Tabel over udviklingen i indavlsprocenten 1998-2018.

1. Forord

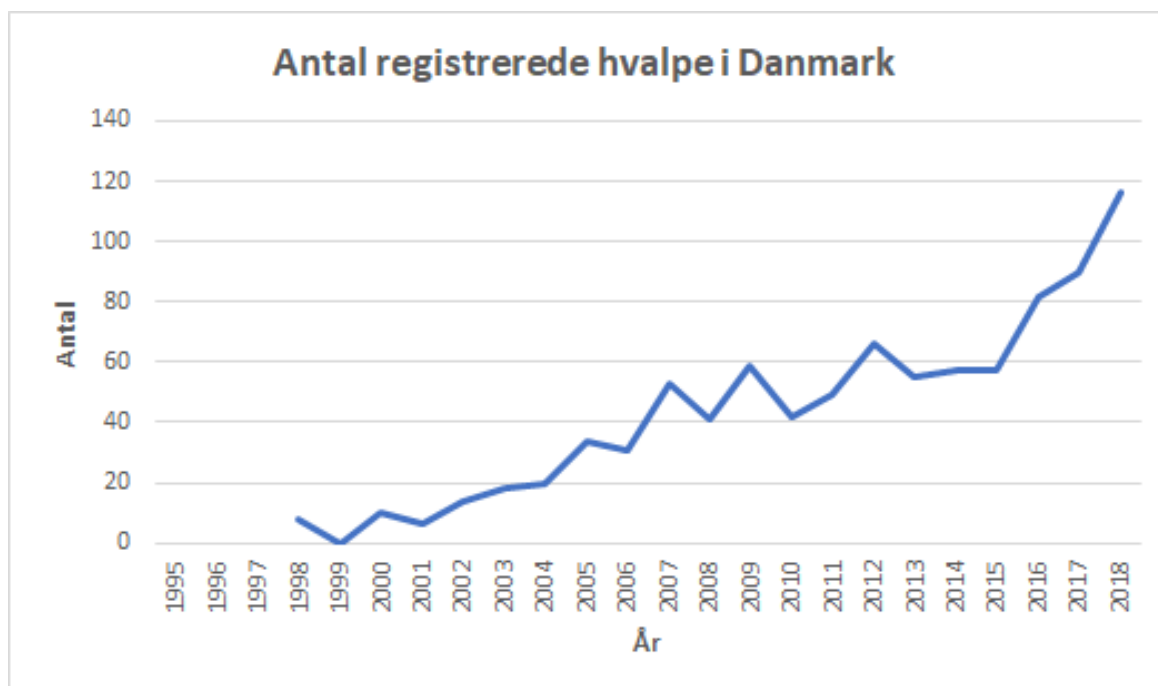
Formålet med denne Racespecifikke Avls Strategi (RAS) er at udstikke retningslinjer for racens avlsstrategi de kommende år, på baggrund af tidligere registreringer, observationer og analyser.

Det er klubbens håb, at man vil bruge denne RAS som et oplysende organ og følge de anbefalinger, der følger med dette. Der er lagt mange timers arbejde bag de resultater og analyser, du finder i denne RAS.

2. Den nuværende avlssituation

Datagrundlaget for denne RAS er alle de registreringer i tidsrummet fra klubben startede med den første importerede tævehvalp i 1995 og frem til og med december 2018.

I alt 136 kuld og 908 hvalpe i DKK's Hundeweb.

Figur 1. Antal stambogsførte hunde i DASK siden 1995

Det er alle registreringerne i DKK's nationale database kaldet Hundeweb, der danner grundlag for analyserne i denne RAS.

3. Racebeskrivelse

Stabyen er en halvlanghåret hund med en udstrakt skikkelse og en karakteristisk lang hale, der rækker til haserne, hvoraf den nederste del/spidsen er bøjet let op igen.

Det er en hund, der udstråler værdighed og samtidig disponerer over meget kraft og udholdenhed. Stabyen er en mellemstor hund. Den ideelle højde for hannen er 50-53 cm og for tæven er det 48-50 cm. Den ideale vægt for hanner er 22-27 kg og for tæver 18-23 kg. Den mest almindelige farve er sort/hvid, men der forekommer også brun/hvid. I begge tilfælde kan de være skimlet.

Stabyen er en stående jagthund, men samtidig en allround jagthund. Den er en udmærket svømmer og kan således apportere vildtet over store afstande i vandet. Den er meget udholdende. Stabyen er således en udmærket jagthund, når den bliver trænet til det.

Som det gælder for mange jagthunde, har Stabyen også et åbent og frejdigt sind. Hunden virker livlig uden at være nervøs eller støjende. Det er en meget førerorienteret hund. Den er utrolig trofast, klog, lydige og samtidig en meget hengiven og pålidelig familiehund. Til børnefamilier er stabyen en hengiven legekammerat.

Som vagthund er den opmærksom, men bestemt ikke aggressiv, selv fremmede tager den imod med nysgerrig frejdighed.

3.1 Stabyens historie

Stabyhoun eller stabijen stammer hovedsageligt fra det frisiske skovområde, den østlige og sydøstlige del af Friesland (nord hollandsk provins).

Formodentlig var forfædrene til de frisiske hønsehunde de spanielagtige støvere, som spanierne havde medbragt.

Så længe man kan huske, har man jaget til fods med stabyen, som ofte kan tage stand og er meget god til at apportere.

I slutningen af forrige århundrede blev den fortrængt af udenlandske racer. Til alt held kunne stabyen gøre sig nyttig på andre områder og overlevede derfor. På bondegårdene fungerede den som rottejæger og i marken fangede den muldvarpe. I dårlige tider kørte arbejdsløse med en lille staby på cykel gennem landsbyerne og tjente til et knapt underhold som muldvarpefanger. Dette førte til bevarelse af de mindre typer, store hvalpe blev druknet.

I 1942 kom hollandske kynologer endelig på bedre tanker med hensyn til den frisiske staby. De optog de sidste racerene hunde, de kunne finde i avlsbøgerne og begyndte systematisk at opbygge racen.

I dag bliver stabyen stadig brugt som jagthund og er kendt for sin "bløde mund".

3.2 Stabyens historie i Danmark

Den første Stabyhoun kom til Danmark i 1995. Helle og Bruno Rasmussen importerede fra Holland en tæve, som 2 år senere blev parret med en hollandsk han. De fik det første kuld Stabyhouns i Danmark.

I 1997 importerede Anni og John Sommer en tæve fra samme hollandske kennel. Denne tæve er ud af samme afstamning som den 1. import. Dens oldeforældre på mor/mormor siden er forældre til den 1. import. Denne tæve får det andet kuld hvalpe født i Danmark med svensk født/importeret far med hollandske forældre.

I 2004 etableres Dansk Stabyhoun Klub i Dansk Kennel Klub regi.

Ved udgangen af 2018 skønnes det, at der er ca. 600–700 stambogsregistrerede Stabyhouns i Danmark. Antallet af opdrættere er 12-15 stk. hvoraf nogle er mere aktive end andre og opdrætter mere end 1 kuld om året.

Der er især de sidste år kommet flere opdrættere til som det fremgår af figur 1 - antal registrerede hvalpe i Danmark.

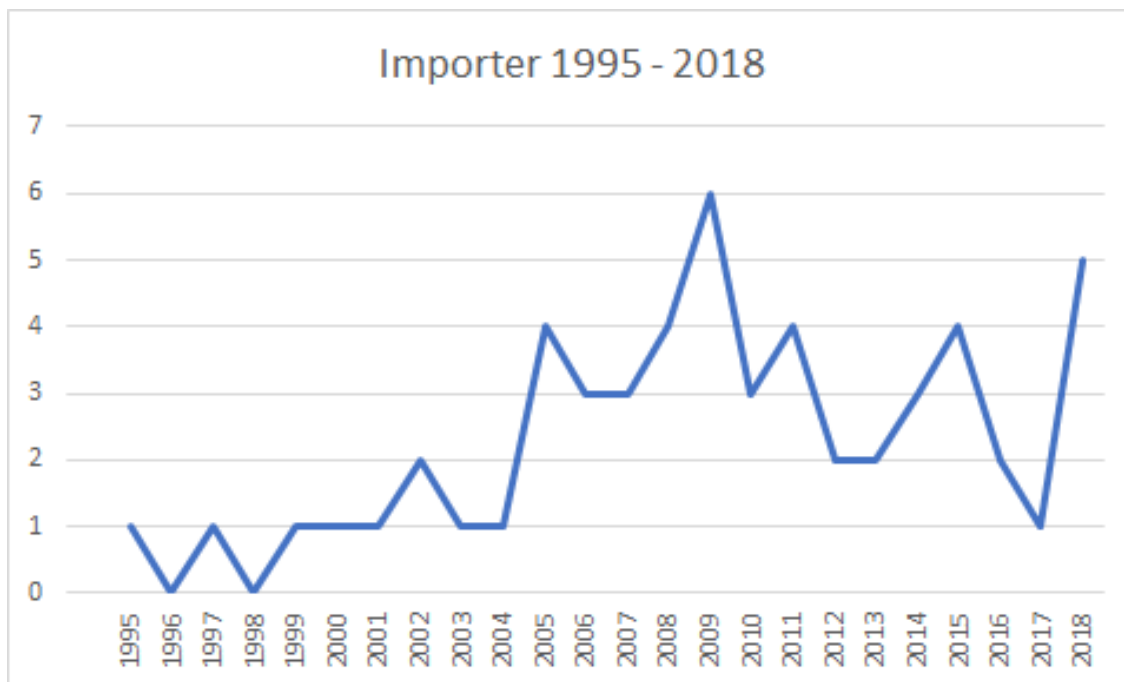

Fig 2. Antal importerede hvalpe i perioden 1995 til 2018

Siden klubbens spæde start har der været en lille interesse for at importere nyt avlsmateriale. Enkelte opdrættere gør det for at få nyt blod.

For nogle har det også været et ønske om at få en Stabyhoun, før de havde mulighed for at få en fra de kuld, der blev født i Danmark, der har gjort, at der er kigget til udlandet.

Ikke alle ved, at de skal registrere deres importere. Så der er sikkert flere som ikke tæller med i denne statistik af den grund. I takt med, at der er brugt hanhunde især fra Holland, er populationen blevet større i Danmark, og det er nu muligt at bruge dansk opdrættede hanhunde på mange tæver. Det er dog stadig vigtigt, at man hele tiden har for øje at hente nyt blod ved at bruge udenlandske hanhunde eller importere nyt blod via hvalpe, hvis dette er muligt.

Dansk Stabyhoun Klub har de sidste år ligget støt på ca. 200 medlemmer.

Klubben afvikler årligt Stabytræf, Avlerdag og i 2018 kom den første Stabyhoun Specialudstilling. Klubben udgiver elektronisk 4 gange om året et klubblad. Klubben har også sin egen hjemmeside og Facebookside.

3.3 Stabyen internationalt

Da stabyen jo stammer fra Holland, vil der være antalsmæssigt flest i Holland. Det er også derfra man har hentet det avlsmateriale, der har dannet grundlag for stabyavlen i de fleste lande.

De nordiske lande var tidligt ude med at importere hunde. Der har i mange år været et lidt tættere samarbejde i de nordiske lande. Ikke forstået, at man har samme avlsrestriktioner eller andet fælles, men man har skelet til, hvad der gøres i de forskellige lande og udvekslet avlsmateriale landene imellem.

I dag henter man dog stadigvæk mest nyt avlsmateriale fra Holland ved at bruge de avlsgodkendte hanhunde, som kan bruges til de danske tæver.

Danmark har efterhånden eksporteret til mange lande, både avlshunde og familiehunde.

De danske avlsgodkendte hanhunde bliver nu også benyttet til tæver i flere lande, som Tyskland, Sverige og Norge.

3.4 Database for stabyen (ZooEasy)

For nogle år siden blev den nye viden om avl samlet i en stor database kaldet ZooEasy. Databasen rummer oplysninger på alle Stabyhouns, nulevende og døde - alle afstamninger kan man finde her. Her samles alle informationer vi har omkring vores avl. Hvem bliver parret med hvem, kommer der hvalpe, deres navne, køn og id-numre. Alt omkring røntgenresultater HD, AD, OCD. Ja alt bliver registreret i dette unikke opslagsværk. At vi som opdrættere og hundeejere kan benytte dette unikke opslagsværk er kun muligt, hvis vi alle sender fyldestgørende oplysninger til det, selv om det er omkring sygdomme af mere eller mindre heldig karakter.

4. Avlsstatus

I Danmark er Stabyhoun en meget lille race. Fra klubbens start med den første importerede Stabyhoun i 1995 til 31. december 2018 er der registreret 908 fødte hvalpe og 53 importere. Da det ikke er alle som registrerer deres import, og det ikke er alle, som melder deres hund død til DKK, eller dansk hunderegister, er det kun et skøn på antal stabyer i Danmark på 600-700 hunde ved udgangen af 2018.

Antallet af hunde i den danske population er derfor lille, og det er vigtigt for racen, at man holder fokus på racens genetiske variation. Selv om, at man fra starten var meget bevist om at parre tæver i udlandet, kan man stadigvæk se de første tæver i stamtavler fra hvalpekuld født i 2018.

4.1 De første år i Danmark

De to tævehvalpe, som i sin tid var de første Stabyhoun i Danmark, danner af gode grunde begyndelsen på den danske population.

29912/95 Heike V.t Hooge Holt fik 2 kuld (1998 og 1999), hvor der gik 2 tæver i avlen fra første kuld. Fra hver af de to tæver gik der en tæve i avlen. Disse 5 tæver står registreret med i alt 74 hvalpe de første 8 år af klubbens eksistens. I dag er der fra den linje registreret 128 hvalpe på 11 tæver med 19 kuld i alt.

03255/2000 Fenny V.t Hooge Holt fik selv 4 kuld (2001, 2002, 2003 og 2004), blev mormor til 8 kuld, olde-mor til minimum 20 kuld og et utal, hvor hun er i 4. generation. De 3 af hendes egne kuld var med samme hanhund NHSB 2243173 Anne-Djulre V.D. Kraay Heide. Senere viste det sig, at han havde epilepsi, havde dårlige albuer og det nyeste er, at han er CDF bærer.

De kombinationer, der efterfølgende er kommet i den linje, har været en udfordring at finde egnede han-hunde til, idet man ser meget på at undgå sygdomme i linjerne.

Ved udgangen af 2018 var der i den linje 19 tæver, som har fået 39 kuld med i alt 269 hvalpe. Omregnet i procent er det 29,6 % af alle fødte hvalpe. Samtidig bør derudover nævnes, at disse to tæver jo er i familie med hinanden.

Fanny V.t Hooge Holt's oldeforældre på mor/mormor siden er forældre til Heike V.t Hooge Holt. Fanny V.t Hooge Holt har samme far som de to tæver, som gik i avlen efter Heike V.t Hooge Holt første kuld, så de nære familierelationer er meget mere og procentsatsen for det antal hvalpe, som er født i de to linjer i Danmark er tilsammen over 43 % af alle fødte hvalpe indtil udgangen af december 2018.

4.2 Avlen i årene 1995–2018

I DASK har man især de sidste år været bevidst om at hente nyt avlsmateriale. Det er ganske få kombinationer, der er gentaget mere end en gang. Se afsnittet om effektiv population og tabel 1, som viser, hvor mange

forskellige tæver og hanhunde, der er brugt hvert år. Nogle tæver har fået flere kuld, men med en ny hanhund, bidrager de igen til nyt materiale til populationen.

Der har været og er et tæt samarbejde med brug af de hollandske hanhunde, hvor det har været/er det hollandske avlsråd, som har godkendt/godkender kombinationerne med de hollandske hanhunde.

Det er først de sidste 3-5 år, man rigtig har kunnet bruge de dansk opdrættede hanhunde. Der kom for år tilbage flere linjer til Danmark, og det er nu muligt at kombinere disse linjer med linjer, der var i Danmark fra de tæver, som blev importeret fra klubbens start. I klubbens spæde start var der enkelte kuld med dansk opdrættede hanhunde som far og importerede tæver. Nu kan man bruge dansk opdrættede hanner og tæver til mange linjer.

Der er dog heldigvis stadigvæk blandt flere opdrættere interesse for at bruge hanhunde i Holland, og de senere år også de nordiske lande. Det gør vores population større på sigt og giver mulighed for at kombinere flere danske linjer om en årrække. De danske hanhunde er også ved at blive efterspurgt i udlandet.

Klubben har opsat et avlsregulativ, hvor man bl.a. gør opmærksom på, at de danske hanhunde ikke kan benyttes i Danmark mere, hvis de når den for klubben på tidspunktet fastsatte matadoravlsgrænse. De må gerne bruges i udlandet under de regler, der er udstukket i det pågældende land.

Matadoravlsgrænsen er beregnet som 25 % af det gennemsnitlige årlige registreringstal, set over de sidste tre år. Den fastsættes som regel i januar, når de endelige registreringstal er oplyst fra DKK fra det seneste år.

Antallet af individer i avlen har betydning for den effektive population og den effektive population har betydning i forbindelse med akkumulering af indavl i populationen. Effektiv population er en betegnelse for mængden af genetisk forskellige individer, der er aktive i avlen.

Effektiv population for et givent år udregnes på følgende måde:

$$\text{Effektiv population} = \frac{4 \times \text{antal hanner} \times \text{antal tæver}}{\text{antal hanner} + \text{antal tæver}}$$

Årstal	Antal registrerede hvalpe i DK	Benyttede hanner	Benyttede tæver	Effektiv population	Indavlsstigning
1998	8	1	1	2,00	0,250
1999	0				
2000	10	2	2	4,00	0,125
2001	6	1	1	2,00	0,250
2002	14	2	2	4,00	0,125
2003	18	3	3	6,00	0,0833
2004	20	3	3	6	0,0833
2005	34	4	5	8,89	0,0563
2006	31	4	4	8	0,0625
2007	53	7	8	14,93	0,0335
2008	41	6	6	12,00	0,0417
2009	59	8	9	16,94	0,0295
2010	42	7	7	14	0,0357
2011	49	8	9	16,94	0,0295
2012	66	8	9	16,94	0,0295
2013	55	8	8	16	0,0313
2014	57	8	8	16	0,0313
2015	57	9	9	18	0,0278
2016	82	11	12	22,96	0,0218
2017	90	14	14	28,00	0,0179
2018	116	15	16	30,97	0,0161

Tabel 1: Tabel over udviklingen i indavlsprocenten 1998-2018.

128 hanner brugt på 136 kuld med 65 tæver.

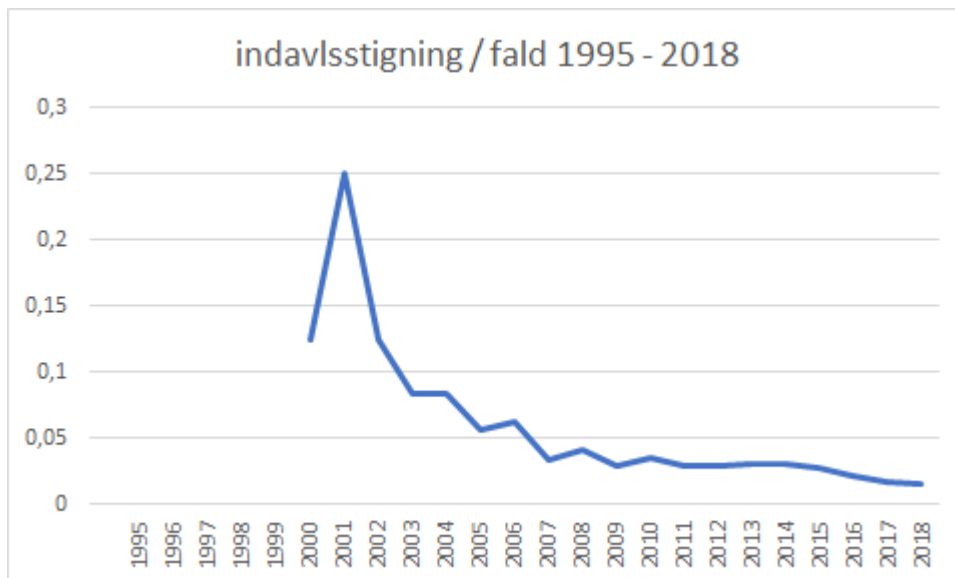

Fig 3. Tendensen for indavls stigning / fald 1995-2018

Der ses en nedadgående avlsstigning i årene 2001–2007. Derefter ser det ud til at det har fået et mere naturligt leje.

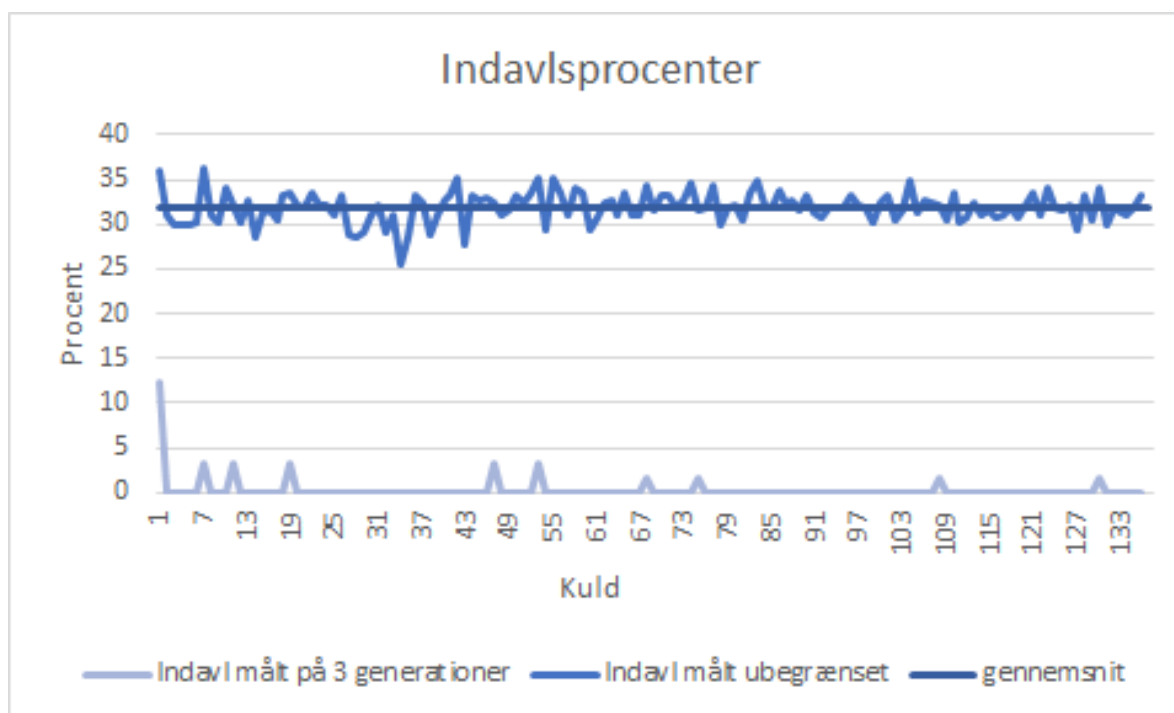

Fig 4. Indavlsberegning på 3 og ubegrænset antal generationer

Ser vi på indavlsprocenten regnet på 3 generationer er der:

- 1 kuld på 12,4 %
- 5 kuld på 3,13 %
- 4 kuld på 1,56 %

På de resterende 126 kuld er indavlsprocenten på 0 %.

Gennemsnittet målt på ubegrænset antal generationer er på 63,76 %.

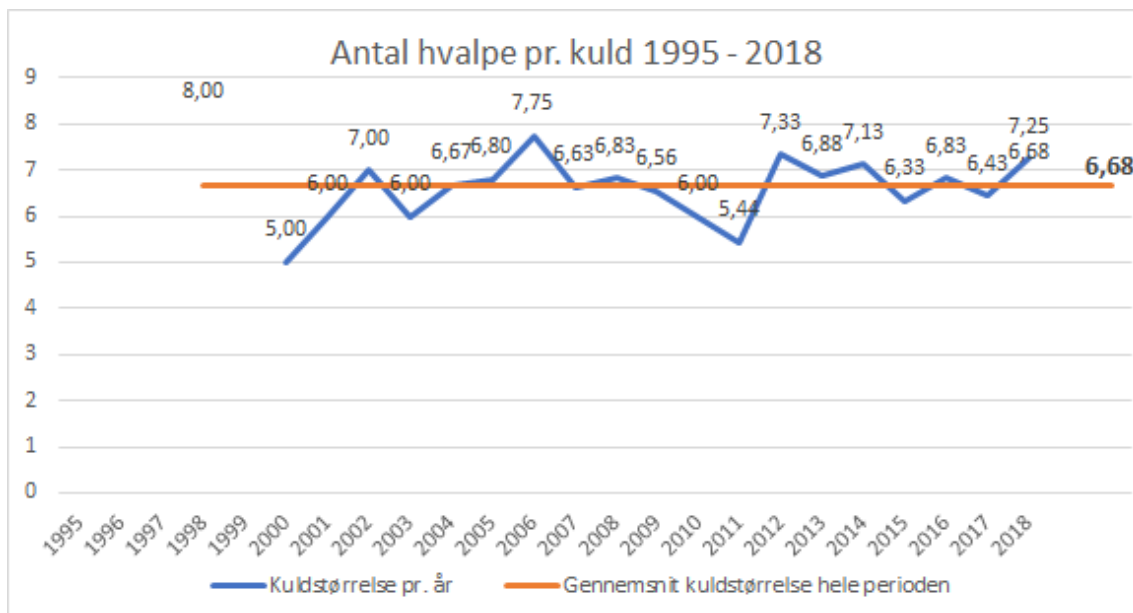

Fig 5. Antal fødte hvalpe pr. kuld 1995–2018

Af figur 5 fremgår den gennemsnitlige kuldstørrelse for fødte hvalpe fordelt over de enkelte år, i forhold til gennemsnittet i hele perioden på 6,68 hvalpe.

Figuren viser nogle enkelte år, hvor der er udsving. Vi formoder det er tilfældigt, så samlet ses der en konstant udvikling. Det må derfor tyde på, at der ikke er nogen reproduktionsproblemer med hensyn til kuldstørrelse.

5. Brugsegenskaber/mentalitet

Stabyen er en jagthund, men den trives også som familie- og selskabshund. Det er en hengiven, blid, venlig og afdæmpet hund. Den er selskabelig og glad for kontakt med mennesker, og den er altid en veloplagt legekammerat for familiens børn. Selv om den er vagtsom, tager den gerne nysgerrigt og tillidsfuldt mod fremmede. Racen er jagtglad, men ikke specielt hurtig i sit arbejde. Generelt er den lydhor over for anvisninger og holder god kontakt. Den tager desuden gerne selv initiativ til en jagt på rotter, mosegrise og muldvarpe, som den dræber hurtigt og effektivt.

5.1 Historie

Stabyen er oprindeligt en arbejdshund, med mange forskellige arbejdsopgaver. Den har bl.a. været brugt som en all-round jagthund, til forsvar af gården og til at holde gården fri for mus og rotter. Derudover var der mange, der blev brugt til at fange muldvarpe og ildere. Tidligere varierede hundene mere i størrelsen, så de passede til de opgaver, de skulle løse.

5.2 Aktuel status

I dag lever de fleste stabyer som familiehunde, men grundet dens store alsidighed og arbejdsvillighed er der også mange, der benyttes til jagttræning, lydighed, rallylydighed, sporarbejde, nose-work, samt mange andre hundeaktiviteter. Den elsker også at ligge i sofaen eller sengen og blive nusset.

Stabyen er i dag en race som er hengiven, blid og meget venlig. Den er meget socialt anlagt, kontaktsøgende og har et stort behov for samvær. Den er meget fører- og flokorienteret. Dette kan godt give en del af dem en udfordring i forhold til at være adskilt fra flokken.

Den kan til tider godt være lidt stædig og egensindig. Stabyen er generelt glad og legesyg. Meget aktiv udenfor og rimelig rolig inden døre. Den er en ret aktiv hund og har derfor behov for opgaver for at få stimuleret sanserne og hjernen.

5.3 Mentalbeskrivelser

Mentalbeskrivelsen bygger på den antagelse, at hunden kommer til verden med en række medfødte, faste bevægelser, der omfatter alt fra at bøje og strække en pote til at rejse ørerne og blinke med øjnene. Disse faste bevægelser samordnes og koordineres i hjernen til signaler, der kan være: visuelle(syn), akustiske (lyd), olfaktoriske, (duft) og taktile (berøring). Medfødt har hunden også en fysisk adfærd, som handler om dens måde at bevæge sig på, og hvordan den ligger, graver, gnaver og tisser/besørger. Signaler og fysisk adfærd bygges i hunden sammen til en helhed, der er hensigtsmæssig for løsningen af den foreliggende opgave. Alle hunde er født med forskellige adfærdsmønstre. Forklaringen er, at der er forskel fra hund til hund på, hvor let en bestemt adfærd udløses ved en bestemt stimulation. Man taler om tærskelværdien for den bestemte adfærd. En hund har en bestemt tærskelværdi for hver specifik funktion eller adfærdsform. Tærskelværdien kan beskrives som et mål for, hvor meget stimulation, der skal til for at udløse en bestemt adfærd. Er tærskelværdien lav skal der kun en mindre stimulation til før adfærden udløses. Omvendt, hvis tærskelværdien er høj, skal der en betydelig stimulation til før hunden reagerer.

Den funktion en Stabyhoun er født til er jagthund. Jagtfunktionen kan udløses af både en indre stimulation som følelsen af sult (stjæle mad) og en ydre stimulation som færten eller synet af et bytte (fugle, katte, eger m.m.). Mange Stabyhouns har det i en kombination.

Racen har endnu ikke et avlskrav om, at ens hund skal være mentalbeskrevet, som andre hunderacer har, men for at vores avlsudvalg/opdrætterne på sigt kan lave den rette kombination af danske hanhunde og tæver, så hermed en opfordring til, at I får jeres hunde beskrevet.

Ideelt skal det foregå, når ens hund er mellem 12 og 24 mdr., men ældre hunde kan også beskrives, og husk, at man som medlem får det betalt af DASK.

Hunde beskrevet fra 27. august 2009 til og med 2018 udgør 48 stk. som er fordelt således:

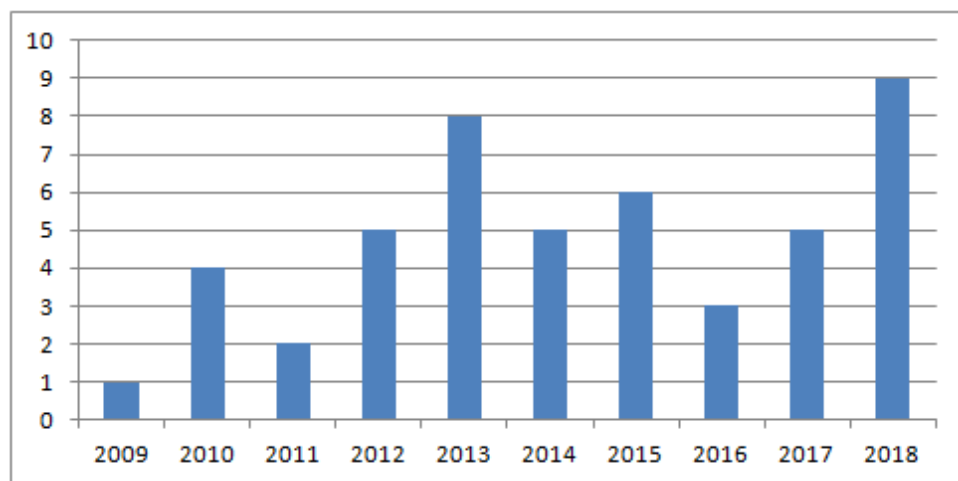

Fig 6. Antal mentalbeskrivelser 2009-2018.

Mentalbeskrivelsens formål er at beskrive den genetisk betingede adfærd. I en mentalbeskrivelse aflæser testlederne hundens signaler og dens konkrete, fysiske adfærd.

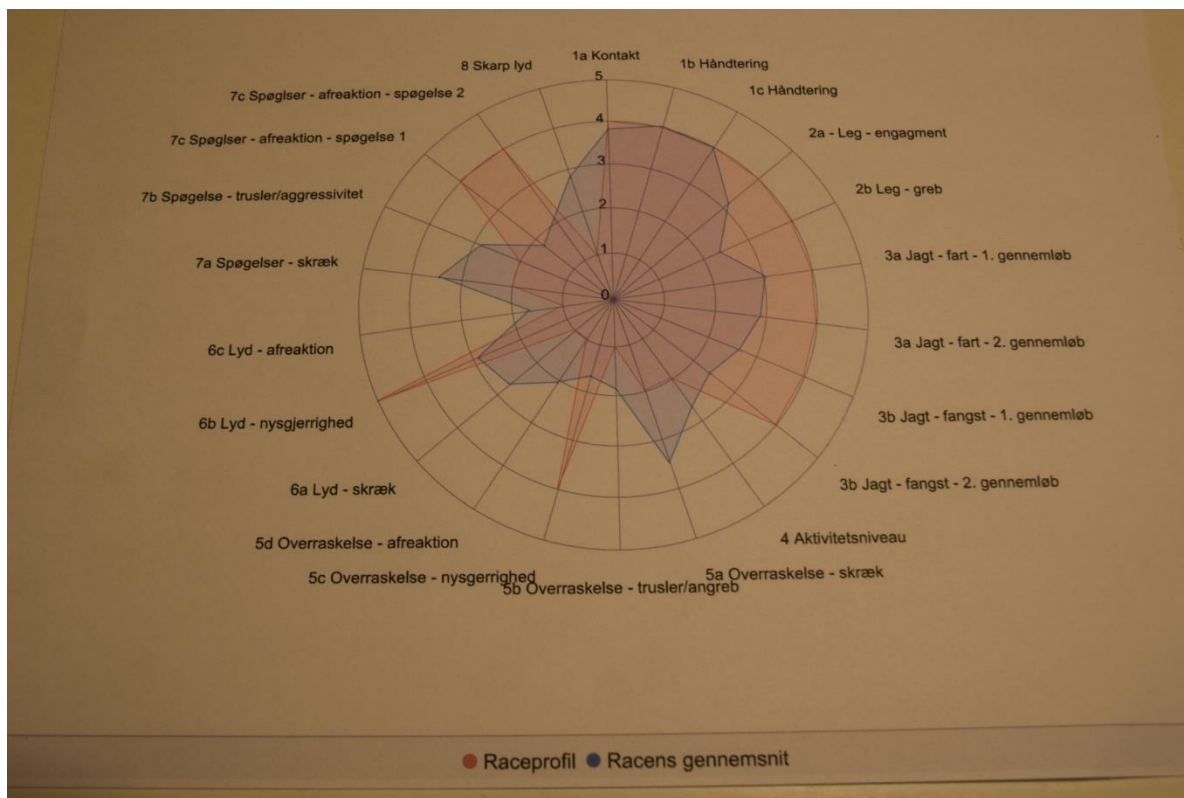

Fig 7. Ønskeprofil og racens gennemsnit 2009-2018

Dem af jer, der har fået jeres hunde beskrevet, har måske opdaget lav tærskelværdi, der hvor jeres hund har skulle jagte en klud, der løb ud og ind mellem nogle pinde. Den stimulation kluden giver, er ikke nok til at udløse hundens jagtadfærd. Stimulationen overskred ikke tærskelværdien. Havde det derimod været et levende dyr, der piskede zig-zag foran hunden, så ville simulationen have været betydelig højere og dermed overskredet hundens tærskelværdi, og den var sikkert faret afsted.

Tærskelværdierne er indlejret i den genetiske kode og dermed uforanderlige for det enkelte individ. Man kan ikke ændre på forældredyrenes tærskelværdier, men ved at vælge de rigtige forældre kan man ændre de kommende hvalpes tærskelværdier.

Vi kan altså forandre racens adfærd gennem på sigt en målrettet avl på hunde, der har de tærskelværdier, vi ønsker, og det er netop mentalbeskrivelsens ide og formål. Mentalbeskrivelsen er bygget op med en række testmodeller og et beskrivesystem, der fastlægger tærskelværdierne niveau for de funktioner, der indgår i beskrivelsen.

Ønskeprofilen for Stabyhoun blev godkendt i Dansk Kennel Klub 27. august 2009 af mentalbeskriver-udvalget. DASK håber, at I er flere, der vil lade jeres hunde mentalbeskrive. Det uanset, om I har valgt at få en Stabyhoun, fordi den skal være familiehund eller om I vil bruge den som jagthund.

Racen har brug for nogle hunde, der på sigt er stærkere psykisk i forhold til skudfasthed, stærk lyd og trueadfærd (nervøsitet). Og kun ved, at I stiller jeres hunde til en mentalbeskrivelse, ved vi, hvor vi som klub kan være med til at skabe en forandring for vores fantastiske race.

Da vi på sigt arbejder henimod en ændring af vores ønskeprofil, fordi den ikke matcher racen optimalt, så har klubben stadig brug for, at I stiller jeres hunde til mentalbeskrivelser.

Man kan ikke ændre en ønskeprofil uden empiri. Det vi pt. kan konkludere er, at især tæverne er mere nervøse af sind end den ønskede profil. De beskrevne hanhunde er ikke "perfekte" (en sådan Stabyhoun findes ikke), men de er mere robuste af sind.

Vores race er især udfordret på høj lyd, overraskelser, frygt og skud.

5.4 Avlsmål

At bibeholde racen som den hengivne, kærlige, alsidige og aktive hund vi har i dag, men at gøre racen stærkere i forhold til skudfasthed, stærk lyd og nervøsitet.

6. Eksteriør

HELHEDSINDTRYK:

Funktionel og solidt bygget stående hund. Kroppen er lidt længere end dens højde ved manken. Det overordnede billede er hverken for robust eller for fin. Huden sidder tæt. Pelsen på brystet, kraven, forbenene, bukserne og halen giver Stabyhoun indtryk af at være langhåret, men pelsen bør ikke være for lang. Kønnets skal være umiskendeligt.

Det overordnede billede er meget vigtigt. Kort fortalt siger det, hvordan en Stabyhoun skal se ud. Ser alt ud til at være i balance, hovedet med kroppen, forreste del med bageste, osv.? Er den en god repræsentant for racen? Og ses kønnets tydeligt, er det en hanhund eller en hunhund? Dette skal være helt tydeligt, uden at man behøver at tjekke "detaljer".

Funktionelt bygget betyder, at hunden er bygget til sin anvendelse og solid/kraftfuld er et ord, vi ser oftere i racestandarder. Kroppens længde vil blive beskrevet under sektionen "vigtige proportioner". At det også nævnes under "helhedsindtryk", betyder at det er meget vigtigt. Huden og pelsen beskrives også intenst i de følgende sektioner.

VIGTIGE PROPORTIONER:

Kroppen er lidt længere end den er høj. Det er vigtigt, at den harmoni og balance, som associeres med en funktionel krop, er i overensstemmelse med hundens størrelse.

Albuer har omtrent samme afstand fra gulv som til manke.

Stabyhoun bør være lidt længere end høj, og dermed en lille smule strakt. Kroppens længde måles fra skulderknogle til sædekogle. Hundens højde måles fra jorden til manken. Ca. 10 % længere end høj er en god tommelfingerregel. Det betyder, at en hund med en højde på 50 cm bør være omkring 55 cm lang.

Albuer er i omtrent samme afstand fra gulv som til manke. Det betyder, at benets længde (fra gulv til albue) skal være samme længde som afstanden fra albue til manke. Benenes længde kan være en anelse kortere, men ikke meget.

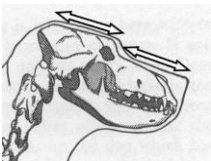

HOVED:

Tørt, uden hængende læber eller halshud. Størrelse passende til kroppen og skal udvise kønspræg. Hovedet er længere end bredt. Næsepartiets længde, målt fra næsen til stoppet er næsten den samme som længden fra stoppet til nakkekuden. Udtrykket er mildt, venligt og opmærksomt.

Hovedet er en meget vigtig del af racestandarden. En Stabyhoun skelnes fra andre jagthunde specielt på hovedet. Hovedet skal udvise kønspræg og passe til kroppen samt have et mildt, venligt og opmærksomt udtryk. Så hovedet er hundens var-tegn.

Næsepartiets længde bør være omtrent samme længde som kraniets længde. Næsepartiet starter ved snuden og ender ved stoppet. Her ses overgangen fra næsepartiet til kraniet, mellem øjnene. Kraniet starter, hvor næsepartiet slutter, og fortsætter indtil nakkekuden, som føles som en forhøjning på kraniet.

KRANIEOMRÅDE:

Kranie: Kraniet er let rundet og også let rundet på siderne; ikke smalt, men bør ikke give indtryk af at være bredt eller rundt.

Stop: Kraniet skråner gradvist mod panden. Set fra siden er stoppet mere markant pga. brynene.

Godt kranie og stop

ANSIGTSOMRÅDE:

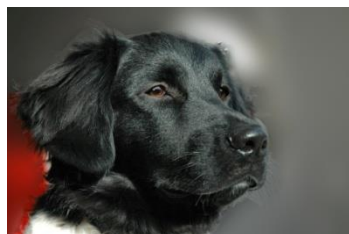
Næse: Sort for hunde med sort og hvid pels. Brun for hunde med brun og hvid pels. Veludviklet næse med vidtåbne næsebor, må ikke stikke ud over kraniets omrids.

Næseparti: Kraftfuldt, gradvis smallere mod næsetippen uden at være spidst, set både ovenfra og fra siden (kileformet). Næsebroen er lige og bred, og set fra siden hverken konkav eller konveks.

Næsepartiet skal være stærkt, fyldt og gradvist smallere mod næsen, men må ikke være spidst.

Godt næseparti

Fine stramme læber

Læber: Stramme, ikke hængende og uden læbefolder.

Kæber/tænder: Kraftfuldt og komplet, saksebid. Manglende små tænder (P1 eller M3) er tilladt, ligesom en ekstra P1 er tilladt.

Saksebid er, når de øverste tænder er placeret lige over de underste tænder, og udfører en saksebevægelse. Når der er for stort mellemrum mellem tænderne, kaldes det overbid. Når tænderne er i samme niveau, som en knivtang, kaldes det niveaubid. Når de underste tænder er placeret udenpå forsiden af de øverste tænder, kaldes det underbid.

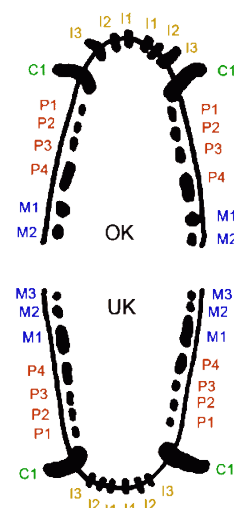

Underbid ses ikke ret ofte hos Stabyhoun.

Et komplet tandsæt hos en voksen hund består af 42 tænder med hver sin betegnelse. Der er fortænder, hjørnetænder, præmolare og molare. Tandens navn dannes af det første bogstav og dernæst et nummer. Så P1 er den første præmolar; en lille tand ved siden af hjørnetanden.

Ikke kun tændernes placering er vigtig. Se også, hvordan præmolarerne er placeret i forhold til hinanden. De bør være placeret som savtænder og ikke ovenpå hinanden. Er dette tilfældes, så er en af kæberne almindeligvis for kort.

Øjne:

Vandret placeret, middelstore og let afrundet form med tætsiddende øjenlåg og uden synlig bindehinde. Øjenfarven er mørkebrun hos hunde med sort og hvid pels, og lysere brun hos hunde med brun og hvid pels.

En Stabyhoun bør have et blødt, blidt og intelligent udtryk.

Øjets farve definerer udtrykket. Den korrekte farve for en sort/hvid hund er mørkebrun. For brun/hvide hunde er farven lidt lysere brun. Hvis øjenfarven er for lysebrun (høgeøjne), giver det et hårdt udtryk.

God øjenfarve

God øjenfarve

Lidt for lyse øjne

Alt for lyse øjne

Ører:

Ørerne er placeret på en imaginær linje trukket fra næsetippen gennem øjenkrogen til toppen af øret. Når hunden er opmærksom, må ørerne ikke stikke op over kraniets omrids.

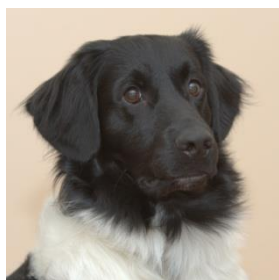
Ørebrusken er ikke stærkt udviklet, så ørerne ligger tæt mod hovedet.

Ørerne er moderat lange og når til hjørnet af munden. Formen er som en murerske, som ender med en afrundet spids.

Ørets behåring er et typisk træk, ved basen er det ret langt og bliver gradvist kortere, hvor den nedre tredjedel af øret er dækket af korte hår. Håret bør være glat, men let bølget er tilladt. Hårene på øret skal ikke være længere end selve øret, da det ellers giver et sjusket indtryk.

Den imaginære linje trukket fra næsetippen gennem øjenkrogen til øret.

Korrekte ører

For høje

For lave

Den korrekte form som en murerske

KROP:

Kraftfuld, renskåren og muskuløs. Læg mærke til ordet kraftfuld.

Kroppen skal være balanceret og kraftfuld, men må ikke være for tung eller for elegant. Men vær påpasselig med for tungt byggede hunde. En Stabyhoun må aldrig syne kolossal.

Kraftfuld tæve, men ikke for tung

For tung

For elegant

Toplinje:

Glat og stærk topline. Toplinjen skal være stærk og flydende. En buet ryg kan også være flydende, men er ikke kraftfuld. Med hunde, der er for strakte, ser vi ofte lange rygge, der er mindre robuste og har tendens til at være svage.

God topline

For rund ryg

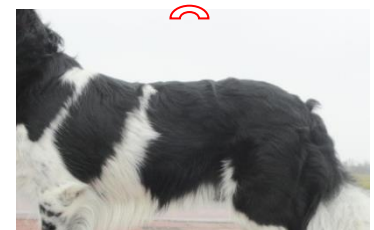

Svag topline (svajrygget)

Ryg:

Stærk og lige.

Populært benævnes rygsøjlen fra nakken til halen, inklusiv lænd og kryds, ofte som topline eller ryggen. Hunden har 13 ryghvirvler, men ni af disse betragtes som en del af manken. Den "rigtige" ryg består af en bro af kun fire ryghvirvler, som er placeret mellem manken og hundens lænd. For korrekt overførsel af kraft fra hale til hoved, skal ryggen være lige og stærk.

Kryds:

Let skrånende. En Stabyhoun skal have en tydelig og lille rund bagdel, som skråner en smule. Bækkenets position bestemmes herfra.

Godt kryds

Krydsset skråner for meget

Bryst:

Dybt og når ned til albuerne og tilstrækkeligt langt tilbage. Set fra forsiden ret bredt, så forbenene sidder bredt fra hinanden. Albuer skal ligge tæt mod brystkassen.

Brystkassen skal være ret bred, men må ikke ødelægge hundens bevægelse. Forbenene sidder lidt langt fra hinanden, men skal være placeret under kroppen. Albuerne skal ligge tæt ind mod brystkassen.

God front

Smal front

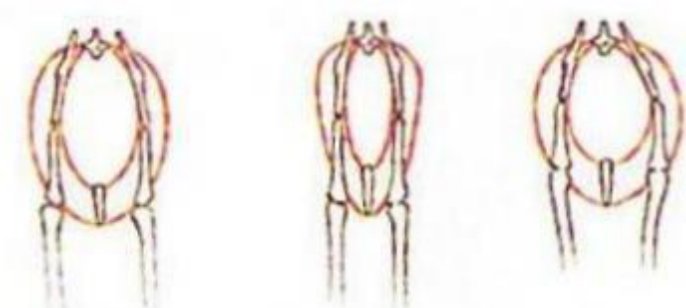
Bred front

Ribben:

Godt afrundede, men ikke tønndeformede. Ribbenene er dybe og lange, så brystkassen strækker sig så langt tilbage som muligt. Ribbenene skal aftage gradvis og bør ikke være for runde eller for flade. Når disse krav opfyldes tilfredsstillende, vil hjertet og lungerne få plads nok til at udvikle sig korrekt. Dette vil gavne udholdenhed hos hunden.

Når ribbenene er for runde, vil pladsen i kroppen ikke udnyttes optimalt, og hjertet og lungerne vil ikke have den plads, de har brug for. De påvirker også bevægelsen. For flade ribben gør pladsen i brystet mindre.

Forbrystet eller brystbenet er den knogle, du føler på forsiden af hunden, lige mellem dens forben, lidt lavere end mellem skulderpunktet. Det siges ofte, at dette skal stikke nok ud til at kunne hænge jakken derpå.!

Korrekt formede

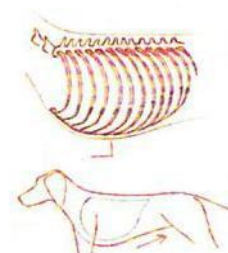
For flade

For runde ribben

Underlinje og mave:

Glat og når langt nok bagud. Maven er kun lidt optrukken.

Underlinjen skal være lidt trukket op. Brystbenet er den knogle, der bestemmer konstruktionen af underlinjen. Denne knogle ligger på undersiden af brystkassen. Den skal strække sig langt nok til at nå ud over en linje, der trækkes vinkelret mod gulvet lige ned fra manken. Den skal ikke have for stor hældning. Vi gentager: brystkassen bør strække sig godt tilbage og ikke være trukket for meget op.

Mærk altid efter denne knogle. Hos unge hunde kan underlinjen være trukket lidt for meget op, men den opadgående linje bør starte efter brystbenet, som skal være langt nok og løber parallelt med bundlinjen. En hunds tilstand fremgår også af underlinjen. Hos gravide hunhunde eller overvægtige hunde ses en flad underlinje.

God underlinje

Skrånende underlinje

Flad underlinje

HALE:

Længden når ned til haseleddet. Ikke højt placeret. Halen bæres normalt nedad, selvom dens sidste tredjedel kan drejes opad under hvile eller ved stand. Under bevægelse løftes halen, men den bør aldrig bæres på eller over ryggen eller i en spiral. Hele vejen til halespidsen er halen dækket af langt, tæt hår, uden krøller, bølger eller "fjer". I stedet har halen en busket struktur, hvor behåringen er udpræget lang og tyk og giver et fyldigt indtryk.

Halen består af 20-23 haleben, der skal være fri for revner eller andre anomalier.

Spidsen af en Stabyhouns hale skal nå til haseleddet.

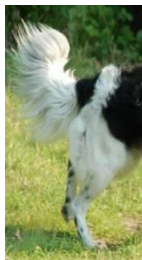
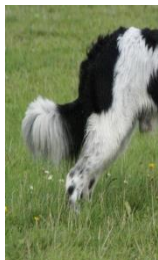
Du måler ikke pelsen, bare til den sidste halevirvel. Du måler det som vist på billedet til højre. Her sidder den sidste halevirvel.

Når hunden står, forbliver halen i en sænket position, bortset fra den sidste tredjedel, som skal pege opad i en blid kurve. Når hunden bevæger sig, skal halen pege lige udad, efter toplinjen med en lille bøjning opad i spidsen, men må ikke krølle.

Halen må ikke bæres over ryggen eller i en krølle. Måden halen bæres på afhænger af hundens tilstand og bækkenets position.

I en udstillingsring med mange hanner bæres halerne sædvanligvis højere og mere dominerende. En hund, der ikke har det godt, vil ikke bære halen højt.

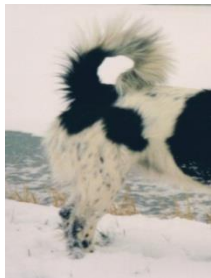
Korrekt haleplacering under stand og i bevægelse.

Det siges ofte, at en hund kan have en "glad" eller "munter" hale. Dette har intet at gøre med dens sindstilstand, men betyder snarere at den krøller rundt på ryggen. Nogle gange ser vi en hale båret som en ring.

Dette er et levn fra de gange, hvor Stabyhoun blev krydset med Wetterhoun, og er ikke noget, vi ønsker at se.

Glad hale

Krøllet hale

Spiralformet hale

Halen er dækket af lange hår hele vejen rundt, uden krøller eller bølger, ikke fjeret, men busket. Den buskede hale giver et tykt og fyldigt indtryk.

Forben:

Stærke, lige og parallelle

Parallel front

Ikke parallel front

Generel fremtoning:

Stærk og funktionelt vinklet, uden overdrivelse. Når man ser bagfra, er benene brede og haserne parallelle. Kraften til bevægelse kommer fra bagpartiet. Og en vigtig knogle dér er bækkenet, som påvirker positionen af øvrige knogler og dermed bestemmer meget af bevægelsen. Vær opmærksom på et alt for stejlt bækken, kan ikke producere nok kraft. Med et (for) stejlt bækken ses ofte, at hundens ben er placeret lidt under kroppen.

Det er let at finde placeringen af bækkenet. Føl efter hoftebenene, som er placeret på hver side af rygsøjlen, hvor du kan føle to knuder. Lige under halen sidder de to sædekner, som er den anden ende af bækkenknoglerne. Den imaginære linje mellem knuderne angiver bækkenets position.

Med et godt bagparti kan du tegne en vinkelret linje fra bækkenet til jorden. Det skal ende i midten af fødderne. (se den røde linje).

Korrekt bagparti og bækken

For stejlt bækken med bagparti trukket ind under

GANG OG BEVÆGELSE:

Kraftig, harmonisk, med godt afsæt og dækker meget jord. Fra forsiden ser en Stabyhoun en smule bred ud. Under bevægelse bæres hovedet lavt.

Under bevægelse bæres halen over topline i en lille bue. Når hunden er velbygget uden nogen mangler i fremtoningen, kan den vise god bevægelse. Men når der er mangler, kan du se det, når den bevæger sig. Den bedste hastighed at vise dette er, når hunden traver.

God bevægelse. God haleføring under bevægelse. Bærer hovedet en lille smule for højt.

Under galop bæres halen meget lavt.

PELS:

Hår: Pelsen er mellemlang og lige på kroppen med et vejrbestandigt underlag. Højest tolereres en let krusning på krydset.

Med busket behåring på brystet, krave, bukser og hale, giver pelsen indtryk af at være langhåret. Hovedet, forsiden af forbenene og hasens forside er korthåret.

Håret på bagsiden af forbenene er længere og veludviklet. På bukserne og halen er håret buskagtigt snarere end fjeret. En krøllet pels er ikke tilladt.

Pelsen er mere halvlang end lang med gode "fjer".

Ofte ses en lille bølge på pelsen, der har tendens til at krølle eller vise en åben pelsstruktur. Neutralisering af hunde (hanner og tæver) har en negativ indflydelse på pelsens udseende og struktur. Det bliver længere, glat og filtrer meget let. håringen på bagsiden af forbenene er for korte til at være buskede, så de er bare fjeret.

En Stabyhouns pels kræver ikke megen vedligeholdelse. Vær opmærksom på ørene og fødderne. Pelsen på ørerne skal ikke være længere end øret selv. Pelsen på fødderne skal ikke være synlig mellem tæerne.

God pels for en hunhund og en hanhund

Stabyhoun er en tofarvet hund i sort eller brun med hvide markeringer, men også sort- eller brunskimlet accepteres. Den hvide farve kan være skimlet eller med pletter. Hovedet er sort eller brunt, med eller uden en blis. Begge farver forekommer med eller uden plader.

Pels med en (tydelig) sadel tolereres. Tan (lysebrun) markering eller trefarvet er diskvalificerende.

Farven på en Stabyhoun er hvid med brun eller hvid med sort.

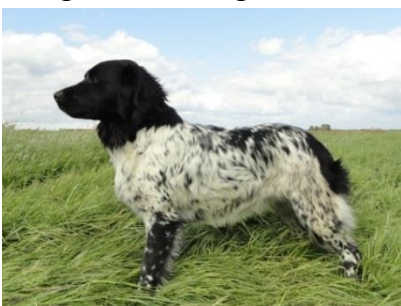
De fleste mennesker foretrækker en mere ensartet fordeling af farverne. Men en Stabyhoun fås fra næsten helt hvid til næsten helt sort. Hunde med en kappe er mindre ønskelige.

Overvejende hvid

Overvejende sort tolereres

Pletter og skimlet er også tilladt, fra meget lidt til rigtig meget.

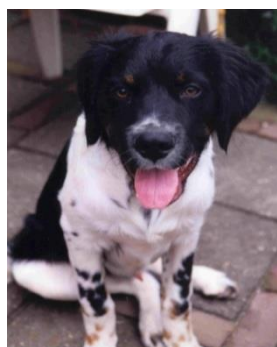

Sortskimlet

Blåskimlet

Trefarvede forekommer ret ofte. Farvekombination er ikke tilladt i avlsstandarden. Trefarvet (tricolour) kan findes på benene, på indersiden af ørerne, over øjnene og/eller under halen. Hvor lille stedet end er, betyder ikke noget; kun en lille plet er nok til at blive erklæret som en trefarvet.

Trefarvet er ikke tilladt hos Stabyhoun

STØRRELSE OG VÆGT:

Ideal højde ved manken:

Hanhunde: 50-53 cm Tæver: 48-50 cm

Margin: 2 cm over og 2 cm under ideal højde.

Racetype er vigtigere end nøjagtige målinger

Vægt: Hanhunde: 22-27 kg Tæver: 18-23 kg

Størrelsen måles fra jorden til manken (højeste punkt på skulderbladet lige bag nakken).

FEJL:

Enhver afvigelse fra ovenstående punkter bør betragtes som en fejl, og den alvorlighed, som fejlen skal betragtes med, bør være i nøjagtigt forhold til graden og dens effekt på hundens sundhed og velfærd, samt dens evne til at udføre sit traditionelle arbejde.

Niveaubid.

For tungt hoved, for bredt eller for rundt kranium.

Svag ryg eller svage fødder.

Mangel på kønspræg.

Krøllet hale eller hale båret over ryggen.

Stærkt skrånende bækken.

ALVORLIGE FEJL

Meget krøllet pels (astrakan).

Spiralformet hale.

Stand og/eller bevægelse trukket ind under krop.

Elegant og yndefuldt udseende

Lavstammet.

Smal forside og flade ribben.

DISKVALIFICERENDE FEJL

Aggressive eller overdrevent generte hunde.

Enhver hund, der klart viser fysiske eller adfærdsmæssige abnormiteter, skal diskvalificeres.

Atypisk racetype.

Forkert passende øjenlåg.

Overbid eller underbid, eller vridmund.

Mangler for mange tænder.

Hale med knæk.

En hvilken som helst anden farve end den farve som er defineret, eller fraværet af den hvide farve.

N.B:

Hanhunde skal have to normale testikler, der ligger helt nede i pungen.

7. Sundhed

7.1 Kort beskrivelse af de enkelte sygdomme

Hvad er arvelighed?

Arvelighed er de anlæg, som nedarves fra moder- og faderdyret. Al arv sidder på kromosomerne, som er mikroskopiske spiralformede kæder, der findes i vævscellerne. Hunde har 38 kromosompar, dvs. 76 enkelte kromosomer, samt to kønskromosomer XX (hos tæven) eller XY (hos hanhunden). De i alt 78 kromosomer, som findes i næsten alle levende celler hos hunden, består af gener, og det er generne, der styrer alle processer i kroppen.

Hvad er arvelige sygdomme?

Arvelige sygdomme er sygdomme, som er bundet til dyrets kromosomer, dvs. dyrets arveanlæg. Arvelige sygdomme kan vise sig allerede ved fødslen, eller ved hvalpens sundhedscheck hos dyrlægen (f.eks. hjerte-defekter, nervesygdomme), og andre igen viser sig først efter mange år (f.eks. hofteledsdysplasi, epilepsi, øjensygdomme). Da generne kommer fra både fader- og moderdyr, er mulighederne for at få sygdomme fra hhv. fader og moder lige store.

Hvordan nedarves sygdommene?

Sygdommene kan nedarves på forskellig vis, og denne er afgørende for, hvor let eller svært det er at bekæmpe sygdommen via avlsprogrammer. Det er sådan, at gener, der styrer de samme funktioner i kroppen, sidder lige over for hinanden på kromosomparrene, således at f.eks. de gener, som bestemmer øjenfarve, sidder samme sted på kromosomerne fra faderen og moderen. Generne kan så være mere eller mindre dominerende, hvor genet for mørk øjenfarve er dominerende ("dominant"), og genet for lys øjenfarve er vigende ("recessivt"). Dette betyder, at hvis der er et gen for mørk øjenfarve hos det ene forældredyr, så vil øjenfarven blive mørk, uanset genet fra det andet forældredyr, mens der skal være gen for lys øjenfarve hos begge forældredyr, før øjenfarven bliver lys.

Der findes også den mulighed, at generne er lige stærke, således at de ikke dominerer hinanden.

Hvis sygdomsgenet sidder på kønskromosomerne (som regel X-kromosomet) kaldes det en kønsbunden nedarvning, mens det hedder en autosomal nedarvning, hvis det sidder på et af de andre kromosomer.

Der findes også sygdomme, som kræver mange gener for at udvikle sig. Dette kaldes polygen nedarvning, og disse sygdomme kan være meget vanskelige at avle sig ud af.

Forskellige fremgangsmåder for bekæmpelse af arvelige sygdomme beskrives i de følgende afsnit.

Dominant arvegang

De arvelige sygdomme, der er lettest at bekæmpe, er de sygdomme, der kun er bestemt af et eller meget få gener. Heraf er de sygdomme, hvor sygdommen er et dominant gen, de allernemmeste, idet alle dyr, som har genet, vil blive syge, og man derfor kan udelukke alle syge dyr fra avlen og få sygdommen bekæmpet. Det eneste problem kan være, at sygdommen først viser sig hos dyret, efter det er brugt i avlen.

Recessiv arvegang

Ved sygdomme, som afhænger af et vigende (recessivt) gen, er problemerne større. Denne gruppe er langt den største inden for hundeavl. Der skal her være et sygdoms-gen fra både moder- og faderdyret, førend afkommet bliver sygt. Det vil sige, at der potentielt er mange sunde sygdomsbærere, da de kan have et recessivt sygdoms-gen i sig uden selv at blive syge.

Multifaktorel arvegang

Arvelige sygdomme, hvor der er mange gener, som indgår i udviklingen af sygdommen, kaldes for multifaktorel eller polygen arvegang. Som det mest kendte eksempel kan nævnes hofteledsdysplasi (HD). Det er vigtigt at fastslå, at man med multifaktorel arvegang ikke blot kan tale om sort og hvidt, men at der er en stor gråzone. Fordi disse sygdomme styres af mange gener er bekæmpelsen et spørgsmål om at fastsætte en grænseværdi. Bekæmpelsen af HD har i Danmark i mange år været baseret på at bruge avlsdyr, som ved en almindelig røntgenundersøgelse har opnået resultatet A, B eller C.

7.1.1 HD

Hofteledsdysplasi (HD) er betegnelsen for en sygdom hvor lårbenshovedet og hofteskålen ikke passer sammen som de skal. Der opstår løshed i hofteleddet, som kan udvikle sig til smertevoldende slidgigt. HD er en arvelig lidelse med såkaldt polygen nedarvning. Det betyder, at det er den samlede virkning af mange forskellige gener, samt det miljø hunden vokser op i, der afgør om den får HD. Jo bedre status de avlsdyr man vælger har, jo større er sandsynligheden for at deres afkom bliver HD-fri.

Der findes flere grader af HD, det er delt op i fem kategorier

A = fri for dysplasi

B = i overgangsform mellem fri og let dysplasi

C = mild dysplasi

D = middelsvær dysplasi

E = svær dysplasi.

Det er desværre ikke muligt at kurere HD. Man kan kun behandle symptomerne.

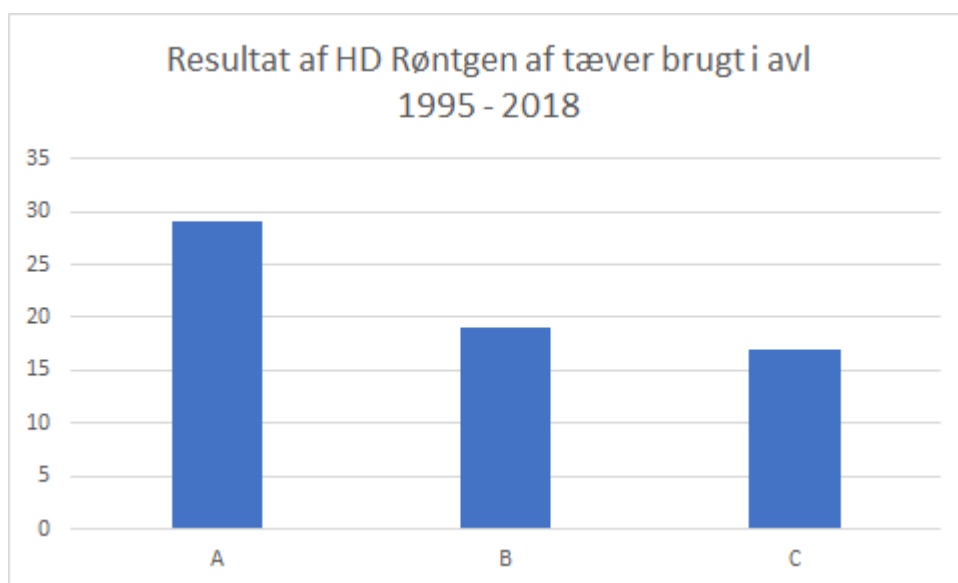

Fig 8. Resultatet af HD røntgen på de 65 tæver der er brugt i avlen indtil 2018

Mange af de første tæver, der er blevet brugt i avlen havde resultatet "C".

Der er et billede på at af de sidste års brugte tæver er det ganske få som har resultatet "C".

7.1.2 AD

AD står for albueledsdisplasi. Der er flere primære lidelser, der kan give AD, men fælles for disse lidelser er, at de som følge af fejlbelastning af leddet forårsager udvikling af slidgigt.

Ved slidgigt forstås en lidelse, hvor ledbrusken er mere eller mindre ødelagt, og hvor der rundt omkring leddet kan dannes nyt knoglevæv. Slidgigt kan være meget smertefuldt og kan begrænse leddets bevægelighed.

AD er ligesom HD en multifaktoriel arvelig lidelse, hvor en hunds arvelige disposition sammen med de negative miljøbelastninger, som den eventuelt udsættes for, er afgørende for, om den udvikler slidgigt og i hvilken grad.

Symptomerne starter typisk i 4–5 mdrs. alderen. De tidligste symptomer er stivhed i forbenene især efter hvile. Er begge albuer angrebne, kan symptomerne være svære at opdage. Gangen er da stiv, forpoterne drejet let udad, og albuerne holdes tæt ind til brystkassen. Egentlig halthed opstår først senere i forbindelse med udvikling af slidgigten.

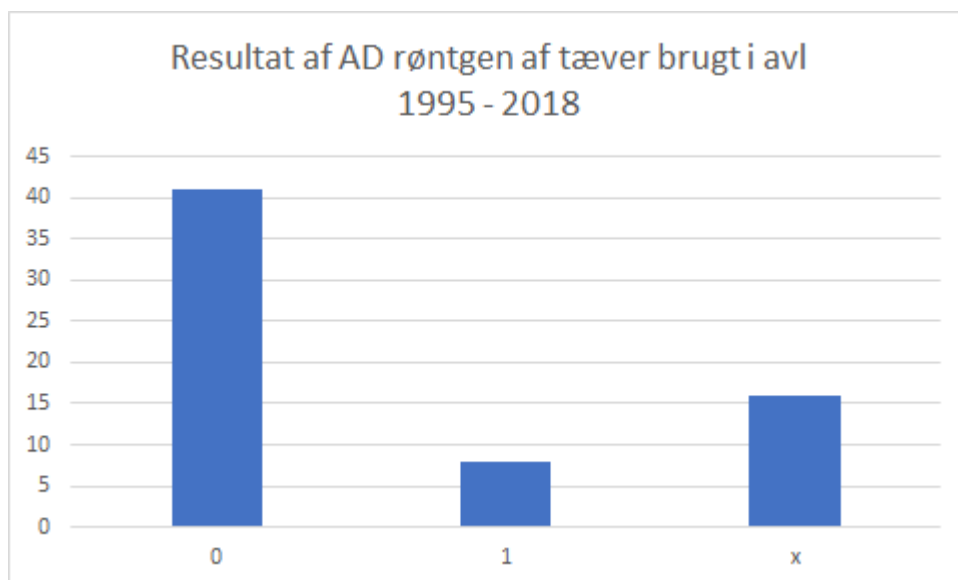

Fig 9. Resultatet af "AD" røntgen af de 65 tæver som er brugt i avlen indtil 2018

Når der står "x" betyder det ingen, da de ikke er fotograferet. Det er først de sidste år, det har været tvunget at fotografere for AD, hvis man ønsker sin tæve anvendt i avlen.

7.1.3 CDF

Cerebral dysfunktion – i daglig tale kaldet CDF – er en genetisk betinget neurologisk sygdom. Sygdommen er arvelig. Det er en genetisk mutation, som forårsager en ændret adfærd hos hvalpe. Hvalpe, der har sygdommen, vil når de er ca. 6 uger gamle begynde at udvise en afvigende og impulsiv adfærd, hvor de gentager de samme bevægelser – såsom at snurre omkring sig selv, gå frem og tilbage osv. Hvalpe, der er ramt af CDF er meget aktive og spiser lidt. De dør desværre inden for få måneder.

CDF er en arvelig recessiv (skjult) sygdom, hvilket betyder, at en hvalp kun får symptomer, hvis begge forældredyrene har den genetiske fejl.

Man kan teste for CDF. Testen er en blodprøve, som man får taget ved egen dyrlæge. Hunden skal ikke have en bestemt alder for, at man kan teste for genfejlen. Dyrlægen skal ved Laboklin i Tyskland bestille en rekvisition. Blodprøven sendes derefter af dyrlægen til Laboklin, der tester for genfejlen. Man får som oftest svar på testen omkring en uge efter, at blodprøven er taget. Man får et certifikat fra Laboklin, hvoraf

CDF-statusen fremgår. Dette certifikat skal sendes til DASK, der så sørger for, at ens hund bliver registreret med CDF-statusen på ZooEasy. Hvalpe af forældredyr, hvor begge er testet frie for CDF, kan ikke være bærere af genet, og de er derfor automatisk frie for genet.

Der findes 3 forskellige betegnelser – CDF-fri, CDF-bærer og hunde, der har CDF.

Man skal for at anvende sin hund i avl kende CDF-statusen på sin hund. En hund, der er bærer af CDF-genet kan sagtens anvendes i avlen. Man må bare ikke koble 2 bærere af genet med hinanden – dette vil give hvalpe med genfejlen. Anvender man en bærer i avlen, skal den derfor altid kobles med en hund, der er CDF-fri. Hvalpene fra et kuld, hvor det ene forældredyr er bærer og det andet er fri, skal testes for genfejlen for at kunne indgå i avlen.

7.1.4 Epilepsi

Epilepsi er ligesom CDF en genetisk betinget sygdom. Det er en sygdom, der viser sig ved anfald. Det er meget individuelt, hvorfor hunde får anfald. Det er en livsvarig sygdom, der kan behandles. Epilepsi kan bredt opdeles i to typer – primær (eller idiopatisk) og sekundær (eller symptomatisk).

Man kan ikke som ved CDF teste for genet og derfor kan man ikke genteste sig ud af sygdommen. En hund, der får epilepsi, vil få et avlsforbud – og kan på den måde ikke indgå i avlen. Vi har i Danmark heldigvis meget få Stabyhouns, der har epilepsi.

Hvad er epilepsi hos hunde?

Epilepsi (krampe) er et symptom på en unormal hjernefunktion, der giver gentagne anfald. Anfaldene kan variere fra ændringer i bevidstheden til kramper. Et typisk epileptisk anfald varer ofte kun få minutter, selvom det for tilskueren føles som længere tid. Hunde med epileptiske anfald oplever ikke smerte under anfaldene. Hvis hunden har regelmæssige anfald (mere end 4-5 anfald årligt, og mange anfald efter hinanden), bør den blive behandlet med medicin. Varer et anfald mere end 5-10 minutter, skal du kontakte dyrlægen.

Hvis de epileptiske anfald bliver udløst af specielle stressfaktorer, som f.eks. træning, fodring eller løbetid, skal du som ejer ændre de situationer, så hunden ikke bliver stresset. Den slags ændringer kan være nok til, at et anfald ikke bliver udløst. Hvis årsagen er seksuelt stress, anbefaler dyrlægen at lade hanhunde kastrere og tæver sterilisere. Ofte er der ikke nogen påviselig ydre faktor, der udløser et anfald, og anfald opstår tit mens hunden sover eller i forbindelse med, at den vågner.

Hvad er symptomerne på epilepsi?

Anfaldene kan variere fra ganske lette trækninger eller forstyrrelser i hundens adfærd til krampeanfald med bevidstløshed og fråde om munden. Hvis hunden gentager bestemte handlinger igen og igen, som f.eks. at løbe rundt efter sin hale eller snappe efter fluer og lignende, kan det være tegn på epilepsi. Nogle hunde har en speciel adfærd før et anfald. De kan være kontaktsøgende, angste eller deprimerede. Efter et anfald er mange hunde forvirrede, trætte og desorienterede, og evt. midlertidigt blinde eller aggressive.

Hvordan kan din dyrlæge stille diagnosen epilepsi?

Krampeanfald er et symptom på en unormal hjernefunktion, som kan have mange forskellige årsager.

Kramper hos hunde under 1/2 år eller over 6-7 år kan have andre sygdomsmæssige årsager end epilepsi. Derfor bør hunde med kramper blive undersøgt grundigt, så dyrlægen kan slå fast, om der er tale om egentlig epilepsi, eller om kramperne er opstået på grund af andre sygdomme.

Når de forskellige organers funktion skal vurderes, er det bedst at undersøge en blodprøve fra hunden. Blodprøverne kan også fungere som grundlag for senere undersøgelser, når behandlingen er sat i gang.

Ved mistanke om hjerte-/kredsløbsproblemer eller forandringer i bughuleorganerne kan røntgenundersøgelser, EKG(elektrokardiografi) og ultralydscanning komme på tale. Det er vigtigt at vide, hvilke vaccinationer hunden har fået, f.eks. kan hundesyge være årsag til kramper. Hos ældre hunde kan kramper skyldes hjernesvulster.

Hjernescanning af dyr er ikke alment tilgængeligt i Danmark, men bliver det måske i fremtiden.

Hvordan behandler man epilepsi?

Der findes effektiv medicin, som i mange tilfælde kan kontrollere kramperne. Målet med behandlingen er at gøre hunden fri for anfaldene samtidig med, at den ikke får bivirkninger af medicinen. Det lykkes ikke altid 100 %, men en væsentlig reduktion i antallet af anfald, en forkortelse af anfaldene eller væsentlig mildere anfald bliver betragtet som tilfredsstillende behandlingsresultater.

Behandlingen skal tilpasses den enkelte hund. Der kan gå et stykke tid, før hunden har vænnet sig til medicinen, og dosis er justeret, så den passer. Det er vigtigt at dyrlægen kan kontrollere behandlingen regelmæssigt via blodprøver, f.eks. ved den årlige vaccination af hunden.

Når behandling med medicin, der dæmper kramperne, bliver sat i gang, kan hunden i begyndelsen virke sløv og træt. Det ændrer sig normalt efter en indkøringsperiode på 2-3 uger, når kroppen har accepteret medicinen. Hunde kan blive meget sultne af medicinen, og du bør være opmærksom på at undgå overfodring og fedme. Vælg eventuelt et kaloriefattigt foder. Hvis anfaldene efter et stykke tid begynder at tage til i styrke eller antal på trods af behandling, er det ikke nødvendigvis tegn på, at sygdommen bliver værre. Det kan være fordi, hunden nu omsætter medicinen hurtigere. Du bør derfor kontakte dyrlægen, som kan justere medicindosis. Hvis hunden får en for høj dosering, kan bivirkningerne være sløvhed, personlighedsændringer og påvirkning af forskellige organer f.eks. leveren. Derfor anbefaler dyrlægerne, at hunden en gang om året bliver kontrolleret via blodprøver. På den måde kan dyrlægen bestemme medicinindholdet i blodet og vurdere, om der er sket påvirkninger af organerne, specielt leveren.

Hvordan er fremtiden for din hund, hvis den har epilepsi?

Når sygdommen først er indtrådt, er der ofte tale om en kronisk (livslang) lidelse, men epilepsi kan i de fleste tilfælde blive behandlet, så hunden kan føre et normalt liv. Den skal bare have sin medicin regelmæssigt og af og til komme til kontrol hos dyrlægen.

Hvorfor får hunde epilepsi?

Epilepsi kan deles op i to former: Den uforklarlige epilepsi og epilepsi, der er opstået som følge af tidligere hjerneskader, f.eks. påkørsler, iltmangel eller infektioner. Dyrlægerne kender ikke årsagen til, at den uforklarlige epilepsi opstår, men dens natur kendes efterhånden godt, og der forskes fortsat i epilepsi.

7.1.5 SRMA

Steroid Responsive Meningitis Arteritis (SRMA).

SRMA er en sygdom, der primært rammer hvalpe eller unghunde. Det er betændelsestilstand i hjerne- og rygmarvshinderne. Hinderne ligger omkring hjerne og rygmarv og beskytter centralnervesystemet. Sygdommen forekommer ved Stabyhouns.

Symptomerne kan variere meget, men det viser sig typisk ved:

Akut opstået sygdom (hunden kan pludselig blive syg i løbet af timer), men sygdommen kan også komme snigende over uger/måneder.

Høj feber.

Variierende grader af slingerhed – hunden kan pludselig ikke stå mere, men ligger på siden.

Ufrivillig vandladning.

Har smerter i nakke og ryg.
Hunden står med bøjet ryg.
Hunden er følsom for berøring.
Hunden træder forsigtigt, som den gik på æg
Manglende appetit, også fordi hunden ikke kan bøje hovedet til madskålen.

Hvis din hund viser de ovenstående symptomer, skal du kontakte din dyrlæge omgående. Du skal være opmærksom på, at ikke alle dyrlæger har kendskab til SRMA og dens symptomer. Dyrlægen kan diagnosticere hunden ved at tage blodprøver og eventuelt teste rygmarvsvæsken.

Den eneste effektive behandling af SRMA er langvarig behandling med binyrebarkhormoner, oftest prednison. Hvis behandlingen startes hurtigt, har hunden en god chance for fuld helbredelse.

Nogle hunde, der har haft SRMA får et eller flere tilbagefald, hvor behandling med prednison igen er nødvendig. Efter hunden er fyldt 2 år ses sjældent tilbagefald. Det anbefales ikke at avle med en hund som har været syg.

7.1.6. PDA

Persisterende ductus arteriosus – i daglig tale PDA – er den latinske betegnelse for ”patent ductus arteriosus”. Sygdommen er en af de hyppigste medfødte hjertelidelser hos hunde. Hos den ufødte hvalp findes der et kar udenfor hjertet, der kaldes ductus arteriosus, og som forbinder kropspulsåren (aorta) med lungearterien (arteria pulmonalis). Dette kar sørger for, at det allerede iltede blod fra moderen ledes uden om lungerne hos fosteret, da lungerne ikke er funktionelle før hvalpen er født. Karret lukkes normalt kort tid efter fødslen, men hos nogle hunde sker det ikke, og så er der tale om en PDA.

7.1.7 Radius Curvus

Det er en genetisk betinget sygdom, hvor hundens forben ikke udvikler sig optimalt. Hunde, der har sygdommen er på dansk ”hjulbenede”.

7.1.8 Von Willebrand's sygdom

Von Willebrand's sygdom er en arvelig blødersygdom, der skyldes mangel på et bestemt protein, Vwf, som er nødvendigt for at blodet kan koagulere (størkne).

Sygdommen blev opdaget af den finske læge, Von Willebrand, i 1926 da han undersøgte årsagen til en række uforklarlige sygdomstilfælde og død hos specielt børn. Nu ved man, at Von Willebrands sygdom er den hyppigste blødersygdom hos mennesker i Danmark.

Sygdommen findes i tre varianter:

Type 1:

Dette er den mildeste form af Von Willebrands sygdom, da der her dannes en del Von Willebrands faktor i kroppen. Det vil sige, at blodet kan størkne, men det sker langsommere og mindre effektivt end hos en rask hund. Dette er den hyppigste form og nedarves ikke ens hos alle racer. En hund, der er bærer, vil godt kunne være mildt syg af genet.

Type 2:

En sjælden form, der blandt andet kan skyldes ændring i Von Willebrands faktoren, således at blodet koagulerer dårligere. Arvegangen for denne sjældne form er ikke helt kendt.

Type 3:

Her sker stort set ingen dannelse af Von Willebrand faktor. Dette er den alvorligste type og giver alvorlige blødningstendenser. Denne nedarves såkaldt autosomt recessivt, hvilket betyder, at man skal have sygt gen fra begge forældrene for selv at blive syg.

Sygdommen nedarves autosomt. Det betyder, at den ikke er bundet til kønskromosomerne, og hyppigheden er derfor den samme hos begge køn.

Hvis man betegner det raske gen V og det syge gen v, vil man få følgende genotyper hos hunde:

VV. Fri - dvs. de er heller ikke bærere af genet

Vv. Bærer af genet. Kan være afficeret, hvis det er Type I

vv. Afficeret/syg. Mange af disse dør formodentlig allerede i fosterstadiet.

Hvis man parrer to hunde, der er fri, vil de aldrig kunne producere bærere af genet.

Hvis man parrer en bærer med en hund, der er fri, vil 50 % af hvalpene være bærere af genet.

Hvis man parrer to bærere, vil 25 % være fri, 50 % være bærere og 25 % være decideret syge.

Hvad er symptomerne på Von Willebrand's sygdom

Symptomerne på Von Willebrands sygdom afhænger af, hvilken type Von Willebrands sygdom hunden har. Fælles er det, at man ser øget blødningstendens efter operationer eller skader, blodet koagulerer langsommere og dårligere. Eventuelt opdages det ved spontan blødning på slimhinder i munden, næsen, kønsorganerne.

Hvordan kan din dyrlæge stille diagnosen Von Willebrand's sygdom.

Diagnosen stilles på baggrund af det kliniske billede, det vil sige øget blødningstendens og langsommere koagulationstid og en specifik test for sygdommen. Man kan få målt blodets indhold af Von Willebrands faktor ved at indsende blodprøven til et laboratorium. Der findes også en gentest, der kan påvise, om hunden er bærer af genet for Von Willebrands sygdom.

7.2 Avlsstrategi for arvelige sygdomme

I Danmark er der et avlsudvalg som bisidder ved parringsanmodningerne, der kommer ud af de danske kombinationer. Her tjekker man for sygdomme og undgår så vidt muligt sammenfald i han og tævehundens afstamning, når det gælder den eller de evt. registrerede sygdomme på hunden.

Det er opdrætter og udvalgets fornemmeste opgave at se på dette så vi kan holde vores lille population så sund som muligt.

Det er vigtigt, at man rådfører sig med dem, som har adgang til den viden der pt. findes om de enkelte hunde og agerer efter deres anvisninger. Vi ser flere og flere som efterhånden ikke følger disse anbefalinger, men vælger med hjertet i stedet for. Når vores population er så lille er det vigtigt, vi gør et stykke arbejde for, at fremtidens Stabyhouns ikke bliver syge.

Det er her det er så vigtigt, at vi indsender oplysninger om vores hunde til den database som rummer alle oplysninger om vores hunde. Jf. afsnit 3.4. Uden den viden kan vi ikke fastholde, at vores hunde i Danmark hovedsagelig er sunde hunde.

8. Sammenfatning af etiske anbefalinger og krav til avlsdyr

DKK's regler og etiske anbefalinger bør følges.

DASK's gældende avlsregulativ bør følges.

At man lader sin hund bedømme til udstilling, 1 allerhelst 2 gange, med opnåelse af minimum **VERY GOOD**. Det er med til at give et bedre billede af hundens gode og dårlige sider vedr. eksteriør. Det anbefales at deltage ved DASK's specialudstilling og avlerdage, da det her er special dommere for vores race de bedømmes af.

Med henblik på arvelige sygdomme, skal opmærksomheden være rettet mod ikke at anvende avlsdyr med samme arvelige sygdom på begge sider (hanhund som tævesiden), også selvom det kan ligge flere generationer tilbage. Dertil er risikoen alt for stor for at få afkom med arvelige sygdomme. Der henvises iøvrigt til DKK's etiske anbefalinger herom.

Det anbefales, at man avler på mentalt stærke, smukke, sunde og racetypiske hunde.

Antallet af kuld for en hanhund reguleres ud fra matadoravlsgrænsen for racen. Matadoravlsgrænsen beregnes som 25 % af det gennemsnitlige årlige registreringstal 3 år tilbage pr. 31. december. Ved brug af en udenlandsk hanhund skal denne være avlskåret i det pågældende land eller på en international udstilling.

9. Anbefaling til avlsstrategi 2020-2025

DASK har her prøvet at lave sin første egentlige strategiplan. Forud for dette har der været arbejdet med klubbens første RAS.

Formålet med at have en strategi for DASK's virke er til dels at få udarbejdet en plan for de kommende 5 år, men også at skabe en fælles forståelse for og holdning til det arbejde og tiltag, der foretages i klubben med udgangspunkt i de udfordringer, som klubben har i 2019 og de næste år. Målet med strategien er, at den skal være med til at fremtidssikre DASK på en enkel og effektiv måde således, at avlsforbundet fortsat er synligt blandt nuværende medlemmer, og ikke mindst for kommende hvalpekøbere som medlemmer.

Strategien skal ligeledes være med til at skabe større engagement hos medlemmer, udvalgsmedlemmer mv. gennem det fællesskab, som de strategiske tiltag giver mulighed for. Endvidere skal de ressourcer, som findes i klubben bruges optimalt, og der skal ekstra fokus på hvilke ressourcer, som kan hentes uden for klubben/bestyrelsen for at styrke DASK. Strategien skal også være med til at udfordre værdierne i relation til organisationen – det skal være tydeligt at 'ord følger handling'. Der er forventning om, at strategien får en målbar positiv virkning på medlemmernes tilfredshed.

Klubben skal i samarbejde med DKK og i overensstemmelse med DKK's formål og internationale forpligtelser arbejde for at fremme kendskabet til Stabyhoun og gennem oplysning om hensigtsmæssig avl at bidrage til at bevare og/eller forbedre racens kvalitet i forhold til FCI-standarden, herunder sundhed, temperament, eksteriør og brugsegenskaber.

DASK skal fortsat være i samarbejde med de øvrige lande med Stabyhoun klubber. Der skal fortsat holdes øje med de tiltag der gøres for racen. Information herom skal tilgås medlemmer.

Informere opdrættere om vigtigheden i at følge de sundhedsinformationer, der evt. findes i de forskellige linjer og bruge den viden så der ikke opstår mere sygdom end højst nødvendigt i vores linjer i Danmark.

Det er vigtigt at drage avlsudvalget ind i de parringer, der ønskes lavet. Avlsudvalget er i besiddelse af en mere dybdegående viden og adgang gennem databaser, til dette emne. Der gøres opmærksom på at tilside-sættelse af avlsrådets anbefalinger, også er et brud af DKK's etiske anbefalinger.

Der skal fortsættes med, at arbejdet med at holde vores indavlsgrad så lille som muligt, det vil gøre muligheden for at udvide vores population på sigt. Her kan avlsrådet også være en god sparring før valget af avlspartner fastlægges. Som opdrætter er det alles opgave at være med til at hente nyt blod til Danmark, selv om det ser lidt uoverskueligt ud med afstande til evt. avlspartner. Vi kan ikke alle bruge de danske hunde, så udvider vi ikke nødvendigvis vores population på sigt. Det er der vi har en loyalitetspligt over for vores opdrætter kollegaer og racen i særdeleshed.

I DASK har vi tillid til hinanden. Vi er ærlige og loyale mod de beslutninger, der tages og mod de demokratiske muligheder som DASK's love og regler giver mulighed for.

I DASK siger vi "os" og ikke "de". Vi har et sammenhold via det sociale netværk, som findes hos medlemmerne hos DASK.

I DASK har vi respekt for hinanden som mennesker. Vi har respekt for de beslutninger, der tages.

10. Kildefortegnelse

www.netdyredoktoren.dk

www.hundeweb.dk

ZooEasy

FCI Model for the Stabijhoun (af Diana Striegel).

Stabyhoun af Anni Sommer.

Amazing Dutch Dog Breeds (af Janny Offereins og Diana Striegel).

Explanation of the breed standard of the Stabijhoun (af Diana Striegel).

"Hunden" nr. 12/2006

www.koebhund.dk